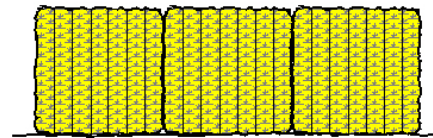

Danske Halmleverandører

Beretning Danske Halmleverandører 2018

Danske Halmleverandører

Skriftlig beretning Danske Halmleverandører 2018 – for året 2017

2017 har været endnu et begivenhedsrigt år for Danske Halmleverandører. Vejret fik meget fokus, da vi skulle have korn og halm i laden. I store dele af landet var der langt mellem sammenhængende tørre dage. Samtidig har der gennem hele året kørt arbejde med at finde løsninger på, hvordan der sikres bedre beregning af fugtindhold i den halm, som vi leverer til værkerne.

Vejret

Når vi arbejder med naturens materialer, er vi også afhængige af vejrets luner. Vejret har 2017 ikke været med halmleverandørerne. Det har været en skidt sæson at få halmen bjærget. Der kom ikke mange dage med tørvejr og slet ikke sammenhængende. Og mange steder var der så meget vand, at markerne ikke bare lige var klar til at køre på.

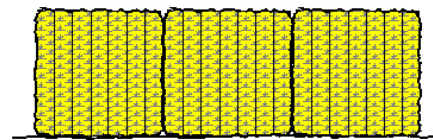
Det betyder mangel på halm i store dele af landet - til levering i 17/18-sæson. Det er ekstra uheldigt, at vejret driller, når vi i 2016 havde en mindre halmbjærgning end normalt, hvorfor der var mindre på lagrene. Vi har oplevet, at der i Østdanmark har været mulighed for at samle tilstrækkeligt med halm, så der kan leves op til kontrakterne. Til gengæld er Jylland og Nordjylland særligt ramt, arealer hvor høsten ikke kom i hus eller hvor halmen ikke kunne hentes ind. Mange leverandører har måttet melde force majeure på kontrakter til værkerne og har i nogle tilfælde kun kunnet samle 60-70 pct. af den nødvendige halm.

De fleste værker i hele landet har været forstående overfor force majeure-meldingerne og har indgået i en god og konstruktiv dialog om, hvordan situationen ikke skulle ende med kolde stuer. Vi er meget glade for den konstruktive og forstående tilgang fra værkerne.

Samtidig med, at der har været ekstremt våde forhold at bjerge halmen i, er der i Vestdanmark de seneste år kommet en stigende efterspørgsel på halm, hvilket betyder, at branchen er ved at øge produktionen.

En række af de etablerede halmleverandører har samtidigt mistet interessen for levering af halm. Dette skyldes, at priserne ved udbud de seneste år har været på et urealistisk lavt niveau. Når der ikke kan tjenes penge på levering af halm, melder de seriøse leverandører fra og giver ikke længere bud på licitationerne. De ønsker kun at give tilbud, når der kan skabes forretning i leveringen.

Den kommende sæson - kan vi allerede nu forudse - bliver anderledes end almindeligt. Der er mange ha med hvede, som ikke har kunnet komme i jorden. Det betyder, at vi ser frem til stort areal med vårbyg med mindre halm pr. ha. Det giver et særligt behov for, at alle får sikret sig halm fra ekstra arealer, når udbyttet er lavere pr. ha. Samtidigt er der behov for at sikre genetablering af de nødvendige lagre med halm. Her er det vigtigt, at der altid er min. 10-15 pct. halm på lager fra et år til det næste og gerne mere.

Danske Halmleverandører

På Sjælland har vinterens licitation givet en særlig udfordring, da et planlagt nyt værk i Halsskov ikke fik tilbudt tilstrækkeligt med halm til indkørsåret. Det er en meget uheldig situation, som kan betyde, at værksbestyrelsen tager beslutningen om at bygge til halm op igen. Vi må som halmleverandører altid sørge for at sende tilbud ind på licitationer, også når vi tror, priserne er lave, og vi ikke vil være med. Det er vigtigt, at tilbuddene sendes ind, så vi viser, at halmen er til stede.

ØØ halm har afholdt møde med værket og naboværker om situationen, hvor der på den aften også blev talt om de udfordringer, der er for værkerne med halm. Det gav et fornyet indblik hos leverandørerne om, hvad der skaber udfordringer på værkerne. Et godt initiativ, som vi overvejer, skal ud til flere steder for at skabe bedre gensidig forståelse.

Igen nye halmværker

2017 gav igen en stigning i efterspørgsel på halm til energi. Det er primært i Jylland, at efterspørgslen er steget som følge af start af nye halmvarmeværker. Senest har vi hørt om yderligere to anlæg på Djursland - Mørke og Ryomgaard.

Danske Halmleverandører arbejder nu på kan udbrede muligheden for at flere værker, end de tidligere 85 værker på op til 1 MW, kan skifte til biomasse varmeproduktion i stedet for el og varme på naturgas. Samtidig arbejder vi for at grænsen ændres til 20 MW, som er realistisk størrelse af værker, som samtidigt ikke er underlagt CO₂-kvotesystemet. Det er værker, som i dag ofte er bundet til at bruge naturgas og/eller bundet til produktion af kraft og varme. Disse værker modtager i dag et ikke ubetydeligt rådighedsbeløb, som bortfalder fra nytår. Når det bortfalder, vil det give store prisstigninger til varmekunderne, der så må betale en merpris.

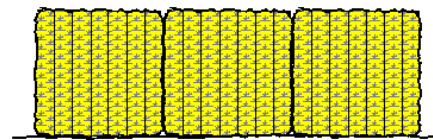
Vi vil igen gerne opfordre til, at I som halmleverandører holder ørene åbne for, hvad der sker på jeres lokale varmeværk. Har de planer om at bygge om, er det vigtigt, at der fra halmleverandørers side informeres om mulighederne med halm. Vi kan ikke være sikre på, at det bliver gjort helt så grundigt fra rådgivernes side.

Fugtmåling

De seneste år har halmleverandører oplevet forskelle på resultaterne af fugtmåling afhængigt af hvilket værk, der blev leveret til. Det har bl.a. været, når halm blev afvist på et værk, så kunne det køres til et andet værk, hvor udstyret så godkendte den afviste halm. Samtidig blev foreningen opmærksom på, at udstyret ikke kunne håndtere stigende tæthed af halmen i halmballer (tungere baller og midi-baller). Her måler udstyret en højere vandprocent i tunge halmballer end i lette.

For at få en udredning på dette satte Danske Halmleverandører gang i et arbejde med en række aftagere af halm (FjernvarmeFyn, Biomassefyret Kraftvarmeværk (BKVV), DONG energy (i dag Ørsted), Vejen Fjernvarme og Åbenrå-Rødekre Fjernvarme), producenter af udstyr til måling af fugtindhold i halm (Farmertronic samt DSE-testsolution) samt med deltagelse af Dansk Fjernvarme og Teknologisk Institut.

Siden sidste år er arbejdsgruppen skåret til, så der nu er en gruppe bestående af to fra vores bestyrelse og to repræsentanter fra kraftvarmeværkerne under ledelse af konsulent

Danske Halmleverandører

fra Dansk Fjernvarme. Vi har haft Mogens Kjeldal med som faglig rådgiver i processen.

Gruppen har haft eksterne rådgivere ind over som hjælp til at beskrive, hvordan sammenhængen er mellem det målte signal gennem halmballerne og det fugtresultat, der kommer ud af computeren. Det har betydet, at der er kommet en aftale på plads med beskrivelse af princippet i metoden. Der mangler en sidste enighed om størrelsen af forskellige standardværdier i beregningerne. Det er aftalt, at der benyttes denne nye beregning fra leveringssæson startende 1. august 2018.

Kontrakter – stor forskel

De seneste år har en række fjernvarmeværker justeret i deres kontraktvilkår. Det betyder, at der nu er store forskelle i de vilkår, man indgår aftale om - afhængigt af værk. Det er på meget væsentlige punkter, der er ændret. Det er i straf og bonus afhængigt af fugtindhold i den leverede halm. Der er lavet nogle øgede straffe for fugtig halm, og bonus for tørt halm er taget ud. Det er underligt, at der fjernes den motiverende faktor for levering af helt tørt halm samtidig med, at det bliver uforståeligt dyrt at levere halm med mere end f.eks. 14 pct. fugt.

Herudover er der i flere kontrakter fjernet månedsreguleringen, eller den er ændret til regulering pr. kvartal. Det er begge løsninger, der giver væsentlig lavere afregning for det sidst leverede halm i sæsonen.

Har man indgået flerårige kontrakter, er der samtidig flere, som har fjernet indeksreguleringen.

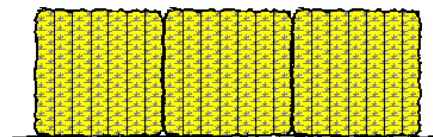
Der er flere uforståelige ændringer rundt om i landet, som bl.a. omkostninger til egen kørsel med aske. Det er alle justeringer, som har betydning for afregningen af halmen, og derfor noget, som skal betyde en ændret udgangspris, når der gives tilbud. Og det er en højere pris, der skal til. Så der skal laves nye udregninger om, hvad prisen på halmen skal være, inden der indsendes tilbud på disse kontrakter.

Danske Halmleverandører vil i den kommende periode gå i dialog med værkerne om at sikre realistiske kontrakter og ikke mindst sikre klarhed over betydningen af de forskelle, som indføres i kontrakterne.

Hvor skal halmen bruges i fremtiden?

Danske Halmleverandører har i 2017 arbejdet på en mindre rapport til at beskrive, hvor halmen må forventes at skulle bruges i fremtiden. Det er en rapport, som samler op på de kendte teknologier, der er til anvendelse af halm. Her er det fortsat varmeproduktion, der vurderes at være fremherskende de kommende år. Herefter er der en række teknologier, der anslås at kunne tage over. Det er biogas og forskellige teknologier, der kan kaldes bioraffinering (f.eks. produktion af flydende brændstoffer fra halm).

De kommende teknologier vil ligeledes passe ind i den overordnede dagsorden om udfasning af fossile kilder i energi og materialer m.m. Her er tanken, at man teknologisk kan trække de mest værdifulde stoffer ud af en biomasse, inden en evt. rest kan benyttes til biogas eller forbrænding. Her sker der stor politisk udvikling og forventning til de kommende år. Det er bl.a. meldt ud fra LEGO, at de i løbet af 2018 begynder at producere en serie legoklodser af bioplast. Til det skal benyttes sukkerstoffer fra majs. Den teknologiske udvikling forventes at give mulighed for produktion af den nødvendige

Danske Halmleverandører

byggesten til bioplast fra andet end sukker. Her er halm en af de biomaser, som forskerne ser på. Vi håber, det lykkes inden alt for længe.

Kommunikation med medlemmerne

Danske Halmleverandører benytter fortsat magasinet Maskinstationen og Landbrugslederen som foreningsblad. Det er muligt for medlemmer af Danske Halmleverandører at modtage bladet til portopris. Husk at fortælle, at du er medlem, når du tegner abonnement. Der kommer 12 numre pr. år. Der har været taget positivt imod bladet, men vi har desværre indtryk af, at mange fortsat ikke modtager bladet. Det vil vi forsøge at forbedre igen i 2018. Det er muligt for alle at komme med input til emner, der skal behandles i bladet, og der kan tages kontakt til et bestyrelsesmedlem, der vil sende forespørgslen videre.

www.danskhalm.dk er fortsat foreningens hjemmeside, som benyttes til meddelelser til alle om halm. De fleste licitationer og andre forhold kommer på siden. I 2018 bliver der sat gang i et forsøg på at skaffe alle mailadresser på medlemmer. Det vil give bedre mulighed for udsendelse af korte nyheder til medlemmer.

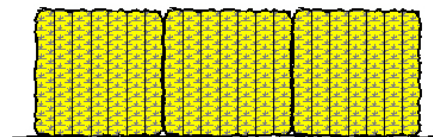
Møder med politikere

Der har været afholdt møder med deltagelse af en række politikere. Vi har afholdt møder med energi-, klima- og forsyningsminister Lars Christian Lilleholt et par gange om de muligheder, der er for at finde løsninger til halmen i fremtidens energisystem. Det er meget aktuelt, da der i foråret 2018 skal gang i forhandlingerne om et nyt energiforlig. Vi har fortalt ministeren om de fordele, der er ved halm. Både at det er en bæredygtig og CO₂ neutral energiform, samtidig med, at der skabes arbejdspladser i Danmark. Ministeren fik ligeledes vores ideer til sikring af varmegærders produktion af varme, uden der kommer store ekstra regninger. Vi har foreslået lempelse af bindingerne for fjernvarmegærdere til særlige brændsler samtidig med fjernelse af kravet om produktion af el og varme. Med en sådan lempelse er det muligt at sikre varmeprisen med biomassekedler. Vi har foreslået dette for værdere på op til 20 MW. Ud over anvendelse af halm til el og varme har vi også foreslået, at der laves vilkår for anvendelser af halm i biogas. Halmen kan booste gasproduktionen fra bl.a. gylle. Det bliver interessant at følge forhandlingerne, og så sent som onsdag den 7. marts 2018 udtaler energi-, forsynings- og klimaminister Lars Chr. Lilleholt til mediet Altinget, at "Regeringen anser biomasse som en vigtig energikilde i overgangen fra sort til grøn energi. Som en afgørende trædesten på vejen til vores 2050-mål om at være et samfund, der er uafhængigt af fossile brændstoffer".

Ministeren har forstået vores og andres budskaber om, hvor vigtig en rolle biomasse har og fortsat skal have i energisektoren mange år endnu.

Der har været møder med andre politikere med interesse i halmens tilstedeværelse i fremtidens energisystem.

Vi har til samtlige møder fastholdt fokus på tab af arbejdspladser og omsætning i halmbranchen. Det er med fokus på de mange arbejdspladser, der kan skabes, hvis der politisk kommer fokus på mulighederne i halmen til energi i stedet for den store satsning på f.eks. importerede træpiller.

Danske Halmleverandører

Møder med interessenter

Danske Halmleverandører har igangsat et arbejde for at identificere alliancepartnere inden for en række områder. Her ønsker vi i foreningen at indgå nogle samarbejder med andre - enkeltvist eller i grupper - i vores arbejde med at påvirke politikere og meningsdannere om halmens muligheder og fortræffeligheder.

Der har været indledende dialog med Skovforeningen og Kedelproducenter i Dansk Agroindustri. Der vil i den kommende periode blive lavet fælles indsats for vores interesser.

Der har ligeledes været møder med FjernvarmeFyn. Der har været lagt planer om øget anvendelse af halm på blok 7 sammen med kul. Det tyder desværre på, at tiden ender med at løbe fra projektet, da der mangler en del politiske afklaringer og accept fra EU, inden der kan gives tilladelse til projektet. Samtidig er projektet afhængig af den endelige politiske energiaftale, der kommer i løber af foråret. Det er også en sag, hvor vi har været i dialog med Dansk Gartneri.

Danske Halmleverandører har fremført udfordringerne for projektet ved et af møderne med Lars Chr. Lilleholt.

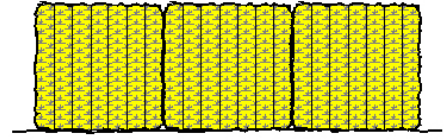
FjernvarmeFyn har deltaget aktivt i arbejdet med fugtbestemmelse. Det er vigtigt, at vi har deltagere i gruppen, der arbejder aktivt og konstruktivt på at finde løsninger. Samtidig har de indvilliget i, at der skal ske efterregulering til den nye fugtbestemmelse på midi-baller leveret fra 1. august 2017.

Affaldvarme Aarhus har nu etableret deres halmfyrede kedel i Lisbjerg (BKVV), som i disse dage for et år siden var i gang med damprensning og test af den nye kedel.

Anlægget har vist sig at have nogle udfordringer med bl.a. nogle svejsninger, der skabte utætheder i dampsystemet. Det betød en række driftsstop til stor frustration for halmleverandører og driftspersonalet hos BKVV. Herudover har der været driftsstop af en række forskellige årsager, men ikke anderledes end forventet på et nyt værk.

BKVV benytter mikrobølgemåling til bestemmelse af fugt i halmen. Her var BKVV lovet, at deres system kunne afregne i tre grupper, hvilket ville være en forbedring i præcisionen af fugtbestemmelsen i halmen. Desværre var der sket en misforståelse mellem BKVV og leverandørerne af systemet. Så det viste sig hurtigt, at deres system ikke benyttede anden beregning end på de øvrige kraftvarmeværker. Dette var BKVV ude og beklage. De har i forbindelse med arbejdet om bestemmelse af fugt indvilliget i, at der vil ske regulering af afregning for leveret halm, så det vil svare til en bestemmelse efter den nye metode. Det vil betyde en stor efterbetaling til leverandørerne. Værket er designet til et forbrug på 230.000 tons halm pr. år. Til trods for stop er der kommet meget halm gennem kedlen det første år.

BKVV er fortsat i positiv overvejelse om at give mulighed for træk i afregning til kontingent til Danske Halmleverandører. Deres system kan godt håndtere betaling til to forskellige konti (landmandens og Danske Halmleverandører). Vi fortsætter dialogen med at få dette indført hos dem også.

Danske Halmleverandører

DONG energy har i årets løb skiftet navn til Ørsted. De anvender fortsat halm på Avedøre, som det eneste på nuværende tidspunkt. De er altid opmærksomme på muligheder for ændret brændsels miks, så måske der på sigt kommer nye anvendelser af halm. Ørsted følger, som de andre værksejere, arbejdet med fugtbestemmelse og ser frem til, at der kommer en endelig afklaring på, hvad der skal gøres.

NatureEnergy i Odense ejer en række biogasanlæg, og Danske Halmleverandører har i 2017 fortsat dialogen med selskabet om løsninger for anvendelse af halm til biogas. NatureEnergy har arbejdet meget seriøst på at finde løsninger, og det er et samarbejde, som forventes at fortsætte. Der er gennem året kommet flere nye forslag til løsninger, som alle undersøges nærmere.

Det ene forslag er et lille teknologiudviklingselskab i Køge, der arbejder på ny teknologi til at anvende halm til biogas. TK-energy er en spændende udviklingsvirksomhed med en innovativ ejer. Teknologien er ikke færdig endnu, men der arbejdes videre med den.

Status på halmforbrug til energi

Det samlede danske forbrug af kornhalm til energi har ifølge Statistikbanken ligget rimeligt stabilt på ca. 1,3 – 1,4 mio. tons kornhalm pr. år. Forbruget har tidligere været højere.

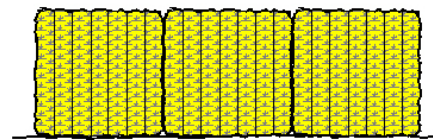
Der er positive vinde for forbruget igen. På Sjælland er der taget første spadestik til et nyt varmekværk ved Korsør på 11 MW. Det er aktuelt planlagt til halm, men i starten af marts, blev beslutningen om at bestille halmkedlen udskudt. Dette fordi der ikke var kommet tilbud ind om den ønskede mængde halm, og der manglede 5.000 tons til opstarts-sæsonen. Der afholdes en ny licitation med forventning om, at der kommer tilbud ind på den resterende mængde halm. Der skal ved fuld drift benyttes 15-20.000 tons halm pr. år. Der er etableret et halmleveringsselskab til CWC biofuels anlæg til produktion af bioolie ved Vordingborg. Projektet har indsendt VVM ansøgning og afventer nu, at den proces bliver færdig. Det kan være det første projekt, der vil benytte halm til produktion af avancerede biobrændstoffer.

I Jylland er det oplagt værket i Lisbjerg med forbrug på 230.000 tons årligt, der giver sikring af forbruget. Men også i 2017 er der kommet en række nye mindre halmværker.

Biogasanlæg ønsker fortsat at komme til at benytte halm til biogas. I dag er der enkelte anlæg som benytter halm, men det kræver anlæg, der har det rette design. En række anlæg er under etablering og projektering. Her skeles ofte til halm som biomasse til anlægget. Derfor fortsætter Danske Halmleverandører med at se på løsninger til at få halmen ind i biogasanlæg.

Bioraffinering af halm til ethanol, er en teknologi hvor etablering af anlæg heller ikke kom i gang i 2017. Projektet i Maabjerg fik kontakt med ny potentiel investor, uden at der desværre er kommet en endelig afklaring.

Det må samtidig ikke glemmes, at vi i ADAM-modellen tidligere har fået beregnet, at der vil være 3.000 beskæftigede ved etablering af et bioraffinaderi i Maabjerg ved Holstebro.

Danske Halmleverandører

Herudover viser modellen, at der vil være 1.200-1.400 faste beskæftigede som følge af produktionen på anlægget. Sådan et anlæg skal benytte 300.000 tons halm pr. år.

Antallet af arbejdspladser i halm til kraftvarme er ikke helt så mange, men ved anvendelse af halm til kraftvarme eller varmeproduktion i decentrale værker ydes der et væsentligt bidrag af lokale arbejdspladser. Eksempelvis har foreningen tidligere fået beregnet, at et kraftvarmeværk eller varmeværk, som anvender 100.000 tons halm, bidrager til skabelse af mindst 20-30 faste stillinger og ca. 150 ufaglærte arbejdspladser i halmsæsonen.

Gårdhalmfyret udfordret på emissioner

I 2014 fik Dansk Agroindustri sammen med L&F ændret i, hvornår et skærpet krav til emissioner for halmfyret på gårdene skulle træde i kraft. Datoen blev flyttet til januar 2018. Det er ikke lykkedes at finde løsninger til tilstrækkelig reduktion i emissionerne. Nu er det lykkedes at få rykket partikelkravet til 2022. Alternativt ville det være slut med at opstille nye halmfyret på landbrugsejendomme.

Afstandskrav for halmstakke

Danske Halmleverandører har i 2016 deltaget i workshop hos Beredskabsstyrelsen om justering af afstandskravene for halmstakke. Det er et arbejde, som Mogens Kjeldal hjælper Danske Halmleverandører med at følge til dørs, så vi kan få mere realistiske krav.

Samarbejder

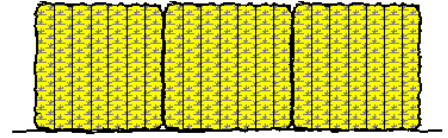
Vi har fortsat det utroligt gode samarbejde med Danske Maskinstationer og Entreprenører (DM&E) i Vejle. DM&E har gennem 2017 fortsat været en deltager i vores række af møder, og de er gode til at udnytte deres netværk til fordel for halmen. Danske Halmleverandører har nydt stor støtte i den imponerende kapacitet, som Mogens Kjeldal er. Han har et godt indblik i de praktiske dele af håndtering af halm og transporter (logistik). Mogens har med udgangen af 2017 valgt at gå på pension, hvorfor vi ikke længere kan drage nytte af hans viden fra DME. Heldigvis har Mogens valgt at starte sin egen konsulentvirksomhed, hvor vi nu kan købe os til et fortsat samarbejde.

Herudover har vi naturligvis et dagligt samarbejde med Landbrug & Fødevarer, der tager sig af en række sager, som også omhandler halm. Det er bl.a. de langsigtede planer om fremme af bioraffinering, cirkulær bioøkonomi, sikring af halmens værdi i anvendelse til ethanol, hvor der bl.a. skal sikres den rette værdi i forhold til ILUC (Indirect Land Use Change) og politisk interessevaretagelse i Danmark såvel som i EU.

Så har vi igen været i løbende dialog med Danske Gartnerier om bl.a. mulighederne for omstilling på Fynsværket.

Sekretariat

Danske Maskinstationer og Entreprenører (DM&E) og Axelborg driver i fællesskab sekretariatet for Danske Halmleverandører. Det tætte samarbejde med DM&E har betydet, at vi har kontrakt med Landbrug & Fødevarer på 175 konsulent timer, og at de udarbejder regnskab og udsender fakturaer. Timetallet er hævet til 400 i 2018. Det ser ud til, at det er muligt at have arbejdet delt på to steder uden problemer. Vi er meget glade for samarbejdet med DM&E og håber, at det kan fortsætte i 2018 med en ny kontakt hos DM&E.

Danske Halmleverandører

Medlemmer

Det er vanskeligt at være forening i disse år. Det er yderst vanskeligt også for os at holde på medlemmerne. Vi mener fortsat, at det er nødvendigt med en selvstændig forening, der råber op om branchens vanskelige forhold. Vi mener, sagen bliver "glemt", hvis der ikke er en selvstændig forening, der varetager interesser for et rimeligt smalt felt af interesser. Politikerne har ikke løst udfordringen for os endnu, men der er en række politikere, som jævnligt nævner halm og dermed viser, at de har hørt vores budskaber. Vi forsøger med en række meldinger i medierne at skabe opmærksomhed om vores arbejde, så også ikke-medlemmer ved, vi arbejder for sagen, og forhåbentligt vil støtte op om den.

Afslutning

Danske Halmleverandører har i årets løb holdt en del møder med andre interessenter inden for halmen og vil her takke alle for at lytte og deltage i arbejdet for halmen sag.

Bestyrelsen 2018